

งานวิจัยรุ่น

แบบรายงานการตรวจราชการระดับจังหวัด ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 **คณะที่ 1 การส่งเสริม สุขภาพ ป้องกันโรค และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ** รอบที่ 2 รับการตรวจราชการฯ วันที่ 27-29 มิถุนายน 2561

คณะที่ 1. การส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรค และการจัดการสุขภาพ

ตัวชี้วัด 1.05 อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี

ค่าเป้าหมาย ไม่เกิน 40 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี 1,000 คน

1. สถานการณ์/สภาพปัญหา อัตราการคลอดบุตรมีชีพของหญิงอายุ 15-19 ปี

จากข้อมูลอัตราการคลอดบุตรมีชีพของหญิงอายุ 15-19 ปี ในปีงบประมาณ 2557 - 2560 พบว่าจังหวัดแพร่ มีอัตราการคลอดมีชีพ เท่ากับ 28.28, 26.95, 23.65 และ 22.73 ตามลำดับซึ่งมีแนวโน้มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงกำหนด และในปีงบประมาณ 2561 (รอบ 7 เดือน) มีอัตราการคลอด มีชีพในหญิงอายุ 15 - 19 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นอัตราการคลอด 16.72 ต่อพันประชากรฯ เมื่อจำแนกข้อมูลรายอำเภอพบว่าทุกอำเภอที่มีอัตราการคลอดมีชีพฯ ไม่เกินค่าเป้าหมายที่กระทรวงกำหนด และภาพรวมอัตราการคลอดระดับจังหวัดมีค่าต่ำกว่าระดับเขต (อัตราการคลอด เขตสุขภาพที่ 1 อัตรา 23.28 ต่อพันประชากรฯ) รายละเอียด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19ปี ต่อพันประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี แยกรายอำเภอ

อำเภอ	จำนวนหญิงอายุ 15-19ปี	จำนวนเกิดมีชีพ	อัตราต่อพัน	จำนวนเด็กเกิดมีชีพจากมารดาอายุ 15-19 ปี รายเดือนตามปีงบประมาณ							
				ตค.	พย.	ธค.	มค.	กพ.	มีค.	เมย.	พค.
เมืองแพร่	2,597	19	12.16	4	2	2	3	1	4	1	2
ร้องกวาง	1,271	19	24.85	3	4	2	2	1	3	1	3
ลอง	1,209	14	19.25	1	0	4	1	1	1	3	3
สูงเม่น	1,436	10	11.58	2	0	3	1	2	2	0	0
เด่นชัย	830	5	10.02	0	0	0	0	3	1	1	0
สอง	953	17	29.66	1	0	3	0	4	3	3	3
วังชิ้น	928	9	16.12	1	1	1	1	0	1	4	0
หนองม่วงไข่	323	3	15.44	2	0	0	0	0	0	0	1
รวม	9,547	96	16.72	14	7	15	8	12	15	13	12

- ที่มา ข้อมูล HDC จังหวัดแพร่ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2561

2. สถานการณ์/สภาพปัญหา อัตราการการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี

ข้อมูลการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี ในปีงบประมาณ 2559 - 2561 (รอบ 7 เดือน) จังหวัดแพร่ มีแนวโน้มที่ลดลง โดยมีอัตราการคลอดร้อยละ 19.83, 18.6 และ 17.78 ตามลำดับ แต่ในภาพรวมแต่ยังมีอัตราการ

ตั้งครรร์ข้าสูงกว่าเกณฑ์ที่กระทรวงได้กำหนดไว้ คือไม่เกินร้อยละ 10 พื้นที่อำเภอเมืองแพร่ ยังพบอัตราการตั้งครรร์ข้าที่สูงอย่างต่อเนื่อง และอำเภอหนองม่วงไข่ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาไม่พบอัตราการตั้งครรร์ข้า ในกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ร้อยละการตั้งครรร์ข้าในหญิงอายุต่ำกว่า 20 ปี จังหวัดแพร่ ข้อมูลปี 59 – 61

จังหวัดแพร่ ข้อมูลแยกราย อำเภอ	ปี 2559		ปี 2559		ปี 2561(ข้อมูลถึงไตรมาส 3/61)	
	จำนวน หญิงคลอด (คน)	อัตรา การคลอดข้า (%)	จำนวน หญิงคลอด (คน)	อัตรา การคลอดข้า (%)	จำนวนหญิง คลอด (คน)	อัตรา การคลอดข้า (%)
เมืองแพร่	40	19.7	40	18.6	18	18
ร้องกวาง	12	20.34	1	16.67	4	40
ลอง	5	21.74	5	41.67	0	0
สูงเม่น	3	20	1	9.09	0	0
เด่นชัย	5	26.32	0	0	0	0
สอง	2	12.5	4	30.77	2	33.33
วังชิ้น	1	12.5	2	20	0	0
หนองม่วงไข่	0	0	0	0	0	0
รวมทั้งจังหวัด	68	19.83	53	18.6	24	17.78

ที่มาข้อมูล ข้อมูล HDC จังหวัดแพร่ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2561

๑. การดำเนินงานในระดับพื้นที่

ผลการดำเนินงาน Project / Activities

๑. โรงพยาบาล 6 แห่ง สามารถให้บริการยาฝังคุมกำเนิดแก่กลุ่มเป้าหมายได้ (ยกเว้นสองและหนองม่วงไข่)
๒. มีการให้บริการยุติการตั้งครรร์ที่ปลอดภัย จำนวน 2 โรงพยาบาล (โรงพยาบาลแพร่และโรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเด่นชัย)
๓. โรงพยาบาล มีการบริการผ่านเกณฑ์ YFHS จำนวน 7 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 87.50 (เกณฑ์เป้าหมาย ร้อยละ 85) และในปีงบประมาณ 2561 โรงพยาบาลสูงเม่นผ่านการประเมินซ้ำ Re-accredit เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2561
๔. การดำเนินงานอำเภออนามัยเจริญพันธุ์ มีจำนวนอำเภอผ่านเกณฑ์การประเมินอำเภออนามัยเจริญพันธุ์ จำนวน 2 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 (พื้นที่อำเภอสูงเม่น และอำเภอลอง)
๕. การดำเนินงานและการขับเคลื่อนพ.ร.บ.ฯ ระดับจังหวัด
 - มีการจัดประชุมคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด ครั้งที่ 1/2561 วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2561
6. จังหวัดแพร่ร่วมกับศูนย์อนามัยที่ 1 เชียงใหม่ และเครือข่ายองค์กรเอกชน จัดอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำวัยรุ่นพื้นที่ 5 ตำบล นาร่อง (จำนวน 50 คน เมื่อ เมษายน 2561 และจัดอบรมเพศคุยได้ในพ่อแม่ ให้กับ

พื้นที่อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ จำนวน 1 ครั้ง

7. กำกับติดตามประเมินผลการดำเนินงานโดยใช้ข้อมูลจากระบบรายงาน HDC และติดตามในระดับพื้นที่ ทั้งแบบไม่เป็นทางการผ่านระบบไลน์กลุ่ม และแบบเป็นทางการผ่านการนิเทศติดตามงานในระดับอำเภอ ทุกอำเภอ

2. การดำเนินงานตามข้อสั่งการการตรวจราชการรอบที่ 1/2561

ข้อเสนอแนะรอบที่ 1	กิจกรรมการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะ
1. การตั้งครุฑอายุต่ำกว่า 20 ปี ให้วิเคราะห์ข้อมูลวัยรุ่นที่ตั้งครุฑด้าน Wanted/Unwanted	๑. ประสานข้อมูลในระดับพื้นที่และคืนข้อมูลการคลอรายอำเภอ ผ่านทีมงาน ICT ของแต่ละอำเภอ ๒. บูรณาการในการนิเทศ ติดตามประเมินผล คปสอ. ตามแผนของ สสจ. แพร่ ๓. วิเคราะห์ข้อมูล Wanted/Unwanted จากฐานข้อมูล HDC โดยกำหนดประเด็นอาชีพ (เน้นที่นักเรียนหรือการมีงานทำ ตามสิทธิประกันสังคม) และสถานะสมรส และคืนข้อมูล ICT ทุกอำเภอ เพื่อประสานยืนยันความถูกต้องข้อมูลร่วมกับหน่วยบริการในพื้นที่ เพื่อติดตามวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกต่อไป
๒. การวางแผนครอบครัว กลุ่มวัยรุ่นได้รับการแนะนำวางแผนครอบครัวหรือไม่ โดยเน้นการวางแผนครอบครัวแบบกึ่งถาวร	๑. ใช้การนิเทศงาน คปสอ. เป็นการติดตามข้อมูล ๒. กำหนดให้ทุกแห่งเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงลึก เป้าหมายที่คลอเพื่อสังเคราะห์ข้อมูลในโอกาสต่อไป ๓. ตรวจสอบระบบการลงรายงานการใช้วิธีคุมกำเนิดหลังคลอดในแม่วัยรุ่นให้ครบถ้วน โดย รพ. ร้องกวาง ได้เป็นตัวอย่างในการลงข้อมูลการวางแผนครอบครัวถึงถาวรครบ 100%

การวิเคราะห์ข้อมูลการตั้งครุฑวัยรุ่น

วิเคราะห์จากข้อมูลการฝากครรภ์กลุ่มหญิงตั้งครุฑอายุต่ำกว่า 20 ปี จากฐานข้อมูล HDC และส่งข้อมูลย้อนกลับให้พื้นที่ตรวจยืนยันด้าน Wanted & Unwanted กับกลุ่มเป้าหมาย ในช่วง ตุลาคม 2560 – 31 มีนาคม 2561 โดยกำหนดนิยาม Wanted / Unwanted ดังนี้

การตั้งครุฑที่ถือว่าเป็นความต้องการหรือประสงค์ที่จะมีบุตร (Wanted) หมายถึง มีข้อมูลตรงตามข้อใดข้อหนึ่งหรือทุกข้อต่อไปนี้

๑. คุณลักษณะประชากรที่เป็นชนเผ่า หรือมีถิ่นที่อยู่อาศัยในเขตชนเผ่า เนื่องจากเป็นไปตามลักษณะความเชื่อ ค่านิยม ของชนเผ่าในแต่ละพื้นที่ที่แตกต่างกัน จึงถือว่าการตั้งครรภ์ที่มีความต้องการมีบุตร
 ๒. สถานภาพสมรสคู่ หรือกรณีสถานะโสด แต่มีคู่สมรส หรือสามี ถือว่ามีความต้องการ (พื้นที่ยืนยันข้อมูล)
 ๓. ข้อมูลการประกอบอาชีพ, การมีงานทำ และสิทธิการรักษาพยาบาล (ประเภทสิทธิประกันสังคม)
- การตั้งครรภ์ที่ถือว่าไม่ประสงค์ที่จะมีบุตร (Unwanted) หมายถึง
๑. ข้อมูลคุณลักษณะการประกอบอาชีพ นักเรียน (Occu Code = 9000) หรือ ไม่มีงานทำ (Occu_Code = 9999) และ
 ๒. สถานภาพการสมรส มีสถานะโสด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

- ข้อมูลหญิงที่มาฝากครรภ์ทั้งหมดในช่วงตุลาคม – มีนาคม 2561 จำนวนรวม 199 คน
- หญิงตั้งครรภ์ที่มีความต้องการบุตร จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 62.31
- หญิงตั้งครรภ์ที่ไม่ต้องการบุตร จำนวนทั้งหมด 75 คน คิดเป็นร้อยละ 37.69
- หากพิจารณาแยกรายอำเภอ พบ 6 อำเภอที่มีการตั้งครรภ์ฯ คิดเทียบสัดส่วนต่อประชากร พบว่า อำเภอสูงเม่นและอำเภอลองมีอัตราการตั้งครรภ์ในวัยรุ่นที่ไม่ต้องการบุตรมากที่สุด

อำเภอ	ประชากรอายุ 15 – ต่ำกว่า 20 ปี (คน)	จำนวนตั้งครรภ์ (คน)	อัตรา (ต่อพันประชากร)
เมืองแพร่	2597	17	6.55
สอง	953	6	6.30
สูงเม่น	1436	27	18.80
ลอง	1209	20	16.54
ร้องกวาง	1271	3	2.36
วังชิ้น	928	2	2.16

ข้อมูลการวางแผนครอบครัว

๑. จำนวนหญิงหลังคลอดที่ได้รับบริการด้วยวิธีคุมกำเนิดสมัยใหม่ภายใน 42 วัน จำนวนคลอดทั้งหมด 135 คน ได้รับการวางแผนครอบครัวฯ 46 คน (ร้อยละ 34.07)
๒. จำนวนหญิงหลังคลอดที่ได้รับบริการด้วยวิธีคุมกำเนิดแบบกึ่งถาวร (ยาฝังคุมกำเนิด/ห่วงอนามัย) จำนวนคลอดทั้งหมด 50 คน ได้รับการวางแผนครอบครัวฯ 39 คน (ร้อยละ 78.00)

3. มาตรการเสริม

มาตรการเสริมการขับเคลื่อนเชิงนโยบาย ในการขับเคลื่อนงานรอบที่ 2/2561

- การจัดทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือในการปฏิบัติราชการ (MOU) KPI-1.3 ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังการป้องกัน ควบคุมโรคและภัยสุขภาพ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสุขภาพ

ในการจัดการปัญหาพฤติกรรมสุขภาพ กลุ่มวัยรุ่น 15-21 ปี ประเด็นการตั้งครรภ์ซ้ำในหญิงอายุ 15-19 ปี ไม่เกินร้อยละ 10 การให้ความสำคัญและน้ำหนักคะแนนการประเมิน ที่น้ำหนัก 8 คะแนน

- การศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พื้นที่อำเภอเด่นชัย ตำบล ห้วยไร่ แม่จั่ว และตำบลปางหาย เพื่อหารูปแบบและแนวทางในการดำเนินงานป้องกันแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ของจังหวัด (อยู่ระหว่างดำเนินงาน)

ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดผลสำเร็จ ปี 2561

ตัวชี้วัด/ผลงาน		คปสอ.								
		เมือง	สูงเม่น	เด่นชัย	ลอง	วังชิ้น	ร้องกวาง	สอง	หนองม่วงไข่	รวม
อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี (ไม่เกิน 40 ต่อพันประชากร)	อัตรา (A/B* 1000)	12.16	11.58	10.02	19.25	16.12	24.85	29.66	15.44	16.72
จำนวนการคลอดมีชีพโดยหญิงอายุ 15-19 ปีทั้งหมด	จำนวนการคลอดมีชีพโดยหญิงอายุ 15-19 ปีทั้งหมด	19	10	5	14	9	19	17	3	96
จำนวนหญิงอายุ 15-19 ปีทั้งหมด	จำนวนหญิงอายุ 15-19 ปีทั้งหมด	2,597	1,436	830	1,209	928	1,271	953	323	9,547

ผลการดำเนินการเฝ้าระวังการคลอดในหญิงอายุ 15-19 ปีในภาพรวมของจังหวัดแพร่ มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์เป้าหมายที่กระทรวงกำหนด (อัตราการคลอดไม่เกิน 40 ต่อพันประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี) และมีค่าต่ำกว่าภาพรวมทั้งเขตสุขภาพที่ 1 (อัตราการคลอด 23.28 ต่อพันประชากรฯ) แต่หากพิจารณาแยกรายอำเภอพบว่า อำเภอสองและอำเภอร้องกวางมีอัตราการคลอดฯ สูงกว่าอัตราการคลอดของเขตสุขภาพที่ 1 (อัตรา 29.66 และ 24.85 ต่อพันประชากรฯ)

● สรุปประเด็นสำคัญที่เป็นความเสี่ยงต่อการทำให้การขับเคลื่อนนโยบายหรือการดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ (Key Risk Area/ Key Risk Factor) ซึ่งได้จากการวินิจฉัย ประมวล วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากการติดตาม

- การตั้งครรภ์ในกลุ่มชนเผ่าที่วัยรุ่นนิยมแต่งงานเร็ว เป็นไปตามความเชื่อทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมของชนเผ่า

● ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ

ปัญหา/อุปสรรค/ปัจจัย ที่ทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุผลสำเร็จ	ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข
การจัดทำข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย - การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลในกลุ่มหญิงอายุ 15 ปี – ต่ำกว่า 20 ปีที่คลอด	- การปรับปรุงระบบการรายงานและเฝ้าระวังการคลอดของ อสม. ในการสำรวจให้คำแนะนำหญิงตั้งครรภ์ในพื้นที่

บุตรฯ เพื่อติดตามการให้คำแนะนำด้านวางแผนครอบครัวในระดับพื้นที่ เป็นข้อมูลปกปิดหรือแหล่งข้อมูลไม่ต้องการเปิดเผย	- การจัดทำทะเบียนกลุ่มเสี่ยงของวัยรุ่นในพื้นที่ เพื่อติดตามให้คำแนะนำด้านทักษะชีวิต
การบันทึกข้อมูลใน HDC - การบันทึกข้อมูลการวางแผนครอบครัวในสถานบริการไม่ครบถ้วน - ข้อมูลการคลอดใน HDC แพ้ม labor แต่ละรายการไม่ตรงกัน	- ประสานงานทีม ICT ในการอบรมการบันทึกข้อมูลการวางแผนครอบครัวแก่หน่วยบริการทุกระดับ - PM มีการติดตามประเมินผลข้อมูลร่วมกับงาน ICT ของ สสจ.แพร่ และมีการสรุปรายงานผลแก่ทีมบริหารเป็นระยะๆ - จัดประชุมชี้แจงและให้ รพ.ร้องกวาง ซึ่งลงข้อมูลครบ 100% ถ่ายถอดแนวทางและการปฏิบัติแก่ รพ.อื่นๆในจังหวัด
การดำเนินงาน YFHS - วัยรุ่นเข้ารับบริการที่ คลินิกYFHS น้อย	- ประชาสัมพันธ์คลินิก YFHS ให้ภาคี เครือข่าย - เพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษาทาง facebook - วิเคราะห์ข้อมูลวัยรุ่นเข้ารับบริการเพื่อพัฒนางานให้ตรงกับความต้องการของวัยรุ่น
- การดำเนินงานเชิงบูรณาการตาม พรบ.ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ในวัยรุ่นฯ	- การจัดทำกลยุทธ์ของจังหวัดเพื่อรองรับการดำเนินงานตาม พรบ.ฯ

- ข้อเสนอแนะต่อนโยบาย/ต่อส่วนกลาง/ต่อผู้บริหาร/ต่อระเบียบ กฎหมายการขับเคลื่อน
 - การผลักดันให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ออกกฎกระทรวงตาม พรบ.ป้องกันและแก้ไขปัญหาดังครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559 เพื่อให้เกิดการบูรณาการทำงานและการขับเคลื่อนกิจกรรมในระดับพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม
- นวัตกรรมที่สามารถเป็นแบบอย่าง (ถ้ามี)

ผู้รายงาน นายภวัต อารินทร์
ตำแหน่ง นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ
โทร. 08-1111-1039
E-mail : t.slowjet@gmail.com